

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.163/2011/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Révész Gizella ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Kandi Erzsébet ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen biztosítási összeg megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.21.602/2010/14. számú ítélete ellen az alperes részéről 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 189 855 (száznolcvankilencezer-nyolcszázötvenöt) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes tulajdonában áll az **X1.** helyrajzi szám alatt felvett ingatlan, amelyre vonatkozó vagyonbiztosítási szerződés megkötésére 2005. augusztus hó 27. napján tett ajánlatot az alperesnek. A kibocsátott biztosítási kötvény szerint a kockázatviselési kezdő időpontja 2005. augusztus hó 28. napja, a szerződés határozatlan időtartamra, az ingatlanon található mezőgazdasági épület vonatkozásában a tényleges forgalmi értéknek megfelelő 18 000 000 Ft biztosítási összegre jött létre. A szerződési ajánlattal szemben indexálásra nem került sor, így a későbbiekben kibocsátott biztosítási kötvények szerint a mezőgazdasági épületre vonatkozó biztosítási összeg változatlan maradt. A biztosítási szerződés részét képező mezőgazdasági gazdálkodók alapbiztosítása különös feltételeinek I/I.1. pontja szerint a tűz, villámcsapás és robbanás által okozott károk biztosítási eseménynek minősülnek. A VI.2. pont értelmében a kárösszeg megállapításánál a biztosító

a kár bekövetkeztének időpontjában érvényes kárkori értéket veszi alapul, míg a megrongálódott vagyontárgyaknál az előbbi és a maradványok értéke közötti különbséget. A VI.3.a) pont szerint kárkori értéknek tekintendő épületeknél a helyi viszonyoknak megfelelő újraépítési érték. A VI.5. pont szerint, ha többek között a 3.a) pontban felsorolt vagyontárgyaknál az elhasználódás mértéke nagyobb 50 %-nál, akkor csak a káridőponti avult érték téríthető. A VI.6. pont értelmében totálkárnak minősül a kár, ha a vagyontárgy helyreállításának költségei elérik vagy meghaladják a kár bekövetkezésének napján meglévő új értéket. A VIII.1. pont szerint, ha a biztosított vagyontárgyak biztosítási összege alacsonyabb, mint a kárkori új érték, akkor a biztosító a káridőponti új érték és a biztosítási összeg arányában téríti meg a kárt.

2009. március hó 22. napján a mezőgazdasági épületben tűz keletkezett. Az alperes a tűzeseményt biztosítási eseményként elfogadta, míg a kifizetendő biztosítási összeg meghatározására az Igazságügyi Szakértői és Kutatói Intézetek..... Intézetét kérte fel, ez utóbbi részéről **K-né Sz. M.** igazságügyi építész- és ingatlanforgalmi szakértő járt el. Az általa elkészített szakvélemény szerint 2009. évi árszinten a mezőgazdasági épület helyreállítási költsége nettó 10 449 538 Ft, az újraépítési költsége pedig nettó 43 400 000 Ft volt. A mezőgazdasági építmények amortizációs normája évente 3 %-ban határozható meg, ezért az épület avultsága 70 %, a műszaki állapota pedig 30 % mértékű. Ezen adatok alapján az avult értéke 13 020 000 Ft volt, azaz az épület gazdaságosan nem javítható. A mezőgazdasági épület forgalmi értéke 2009. áprilisi árszinten 12 000 000 Ft volt. Az alperes álláspontja szerint amennyiben indexálásra került volna sor, a biztosítási összeg a biztosítási esemény bekövetkezésekor 1,22 szorzóval 21 981 310 Ft lett volna, ennek ellenére az alulbiztosítástól eltekintettek és a térítendő összeget a helyreállítási költség 30 %-ban, azaz -a gépek, berendezések 388 775 Ft értékével kiegészítve - 3 194 861 Ft-ban határozták meg, amit 2009. június hó 23. napján utaltak át a felperes részére. A felperes az alperes számításával nem értett egyet, kifogásolta a javítási költség avultatását, ám az alperes az álláspontján nem változtatott.

A felperes a keresetében 7 254 677 Ft tőke, ennek 2009. június hó 23. napjától járó késedelmi kamatai és perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Álláspontja szerint a biztosítási szerződés a mezőgazdasági épület valóságos értékére jött létre. Mivel az elhasználódás mértéke az 50 %-ot meghaladta, a 43 400 000 Ft nettó újraépítési költség évi 3 %-kal avultatandó, ezáltal 13 020 000 Ft lenne a térítés felső határa. A szakvélemény szerinti 10 449 538 Ft helyreállítási költség ezen belül van, ez a térítendő biztosítási összeg, ezért a felperest további 7 254 677 Ft illeti meg.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azt elfogadta, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a mezőgazdasági épület tényleges forgalmi értéke 18 000 000 Ft volt, ahogy a jogalapot is, ám változatlanul a javítási költség 30 %-ában jelölte meg a megtérítendő biztosítási összeget.

Az elsőfokú bíróság a 14. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 7 254 677 tőkét és ennek 2009. június hó 23. napjától járó késedelmi kamatát, valamint 888 717 Ft perköltséget.

Határozatának indokolása szerint a Ptk. 207. §-ának (2) bekezdésében írt szabályt a 2006. március hó 1. napját követően kötött szerződésekre kell alkalmazni, ám a bírói gyakorlat már korábban is jelentőséget tulajdonított a szerződő felek pozíciójának, ezért a nem egyértelmű biztosítási feltételeket a szerződő fél javára kellett értelmezni. A szerződési feltételek több ponton félreértésre adtak okot, azonban éppen a mezőgazdasági gazdálkodók alapbiztosítása különös feltételeinek VI.6. pontja szerint a perbeli eset nem minősült totálkárnak, hanem a károsodás gazdaságosan javítható, ebből következően a 10 449 538 Ft helyreállítási költség lenne megtérítendő. A szerződéskötéskor jelenlévő ügynöknek és a felperes hozzátartozójának tanúvallomásából az volt megállapítható, hogy a biztosított felperes alappal számíthatott a tényleges kárának a megtérítésére, ami a gazdaságosan javítható károsodás esetében a helyreállítási költséget jelentette; ez az értelmezés a felperes álláspontját támasztotta alá. A biztosítási feltételek szerint az alperes által térítendő összeg attól függött, hogy a vagyontárgy megsemmisült-e, ekkor ugyanis maradványérték nem határozható meg, vagy pedig annak megrongálódása esetén az maradványértékkel rendelkezik, ami a biztosítási összegből levonásra kerül. Az elsőfokú bíróság osztotta a felperes álláspontját abban a részben, hogy a felek között létrejött szerződés rendelkezései a helyreállítási költség megtérítését alapozták meg, ahogy a biztosítási feltételek szó szerinti értelmezése alapján is a felperes az általa követelt összegre jogosult.

A mezőgazdasági gazdálkodók alapbiztosítása különös feltételeinek VI. pontja a kárkori értéket az újraépítési értékben határozta meg, a kárszámításnál az alperes mégis a helyreállítási költségeket avultatta, amely számításnak a biztosítási feltételek szerint nem volt alapja. Az alperes számítását az alulbiztosításra hivatkozással indokolta, ám ez az álláspont téves volt, mert a különös feltételek VIII.1. pontjának ilyen módon történő értelmezése ellentétes lenne a Ptk. 553. §-ának (2) bekezdésével, figyelemmel a Ptk. 567. §-ának (1) bekezdése szerinti egyoldalú kógenciára is, az alulbiztosítást ugyanis nem lehet ahhoz az összeghez képest meghatározni, amelyet a biztosító ténylegesen nem is vállalt megtéríteni, ezzel szemben azt kellett vizsgálni, hogy ténylegesen milyen térítési kötelezettséget vállalt a biztosítási feltételek alapján az alperes. Lényeges kérdés volt, hogy a biztosítási feltételek szerint az alperes a káridőponti új vagy avult érték megtérítésére vállalt-e kötelezettséget. Amennyiben a biztosítási összeg meghatározása az új állapotban való beszerzéshez igazodik, úgy káridőponti új értéket kell megtéríteni, amelynek minősül a kialakult biztosítási gyakorlat alapján a károsodottal azonos minőségű vagyontárgy káridőponti felépítésének vagy beszerzésének nettó költsége. Amennyiben a biztosítási összeg meghatározása a műszakilag avult értékhez igazodik, úgy a biztosító fizetési kötelezettsége a káridőponti avult értékre terjed ki, amely az újraépítés, helyreállítás, újrabeszerzés költségéből az eredeti építés, illetve a beszerzés és a kár időpontja között eltelt időszakra eső amortizáció levonásával számítandó. Ehhez képest lehet meghatározni azt, hogy a perbeli esetben lehet-e alulbiztosítást megállapítani.

A szerződéskötéskor az ingatlan értéke a biztosítási összeggel azonosan 18 000 000 Ft volt. Ekkor a mezőgazdasági épület már 58 %-ban volt avult, amiből következően az alperes csak a káridőponti avult érték térítésére vonatkozó kötelezettséget vállalhatott az 50 %-ot meghaladó elhasználódás miatt. A helyreállítás avult értéke a szerződéskötéskor 15 582 000 Ft lett volna, a biztosító saját szerződéses feltételei alapján csak ennek az összegnek a

megfizetését vállalta, viszont nem vállalhatta az újraépítési költség megtérítését az előbb írt okból. Emiatt alulbiztosítás sem volt megállapítható, mert a biztosítási összeg a vállalt térítési összeget mindvégig, így a biztosítási esemény bekövetkezésekor is meghaladta. Az ellenkező értelmezés szerint a biztosító az avultságra tekintettel már egy alacsonyabb, avult összeg megfizetését vállalja, de még ezt sem téríti meg arra hivatkozva, hogy az avultság miatt eleve csak alulbiztosított szerződés jöhetett létre - ez a vagyonbiztosítás lényegével és céljával ellentétben áll.

Alulbiztosítás hiányában az alperes a káridőponti avult érték megfizetésére volt köteles. Ezt az avult értéket a szerződési feltételek szerint nem a helyreállítási költségéből, hanem a VI.3.a) pont alapján a káridőponti új értéket jelentő nettó újraépítési értékből, azaz a 43 400 000 Ft-ból kellett meghatározni, ami a 30 %-os műszaki állapot miatt 13 020 000 Ft volt. Ebből kellett volna levonni a maradvány értékét. A felek közötti biztosítási szerződés nem határozta meg a maradványérték fogalmát, ezért ennek a szabálynak a rendeltetéséből kell kiindulni, ami a káronszerzés elkerülése, ez pedig a tényleges forgalmi értékkel hozható összefüggésbe. A szakértő meghallgatása alapján így értelmezett maradványérték nem volt meghatározható, ezért az alperes térítési kötelezettsége 13 020 000 Ft lenne, ám a Pp. 215. §-a alapján az elsőfokú bíróság nem terjeszkedhetett túl a kereseten, így a követelt összegben marasztalta az alperest és kötelezte őt a pervesztessége miatt a felperes perköltségének megfizetésére is.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatásával a marasztalás tőkeösszegének 1 179 315 Ft-ra történő leszállítását kérte. Álláspontja szerint újérték biztosítást kötött a felperes, mivel az alperes a különös feltételek szerint legfeljebb az épület újonnan való előállításának értékének a megtérítésére vállalt kötelezettséget, ami a perbeli esetben 43 400 000 Ft volt. Annak nincs jelentősége, hogy ténylegesen a szerződéskötéskor milyen értéket képviselt az épület, mert fennállt annak a lehetősége, hogy annak felújítása, átalakítása révén az más értéket képviseljen. Emiatt a biztosítási összeg és az utánpótlási érték arányának megfelelő, azaz 41,86 % mértékű alulbiztosításra került sor. A 10 449 538 Ft javítási költség 41,86 %-a 4 374 176 Ft, ezért a felperest további 1 179 315 Ft illeti meg.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte. Tagadta, hogy a felek között új értékre jött volna létre a biztosítás, mert ezt az épület avultsági foka eleve kizárta és ennek ellentmond a kihallgatott tanúk vallomása, valamint az indexálás hiánya is.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének az alperest 1 179 315 Ft-ban marasztaló rendelkezését. Az ítélet tábla a fellebbezést alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a releváns bizonyítási eljárást lefolytatta, annak alapján a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, amiből az irányadó jogszabályok

megfelelő alkalmazásával helytálló jogi következtetésekre jutott. Ezekkel az ítélet tábla maradéktalanul egyetértett, azokat ehelyütt külön megismételni nem kívánja.

Mindössze az alperes fellebbezésében írtak miatt utal vissza az elsőfokú bíróság által részletesen kifejtett azon álláspontra, hogy a mezőgazdasági épület 50 %-ot meghaladó elhasználódása miatt az alperes a szerződéses feltételek értelmében kizárólag a káridőponti avult érték térítésére vállalhatott kötelezettséget, míg az újraépítési költség megtérítésére vonatkozó kötelezettségvállalása a perbeli esetben eleve kizárt volt. Mivel az avultság mértéke miatt nem fordulhatott elő az újraépítési költség megtérítése, ezért ez az érték az alulbiztosítás meglétének és arányának vizsgálata során sem bírhatott jelentőséggel, az ugyanis a biztosító tényleges kötelezettségvállalása alapján volt elbírálni. Nem osztotta az ítélet tábla az alperes ezzel összefüggő fellebbezési érvelését, nevezetesen azt, hogy nem bírt jelentőséggel az épület a szerződéskötéskor fennállt értéke, mert nem volt kizárható annak megváltozása felújítás vagy átalakítás folytán, a kiindulás ugyanis csak a szerződéskötéskor ténylegesen fennállott állapot lehetett, az alperes által feltételezett eset amúgy is a Ptk. 540. §-ának (2) bekezdésében szabályozott változás-bejelentési kötelezettség alá tartozott volna a mezőgazdasági gazdálkodók alulbiztosítása különös feltételeinek VII. pontja értelmében.

A leírtak miatt az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta, méghozzá a Pp. 254. §-ának (3) bekezdése szerint annak helyes indokai alapján.

Az alperes a fellebbezési eljárásban is peresztes lett, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint köteles a felperes javára perköltséget fizetni, amelynek összegét az ítélet tábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontjára és (5) bekezdésére, valamint a 4/A. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel állapította meg a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapuló teljesítési határidő mellett.

Debrecen, 2011. május hó 2. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Riczu András sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő